POETUL MOLDOVEAN NECUNOSCUT MANOLACHE CÎRJĂ ŞI PATERNITATEA UNOR VERSURI ATRIBUITE LUI CONACHI *

DE

N. A. URSU

Din poezia românească scrisă în Muntenia şi în Moldova la sfîrşitul secolului al XVIII-lea şi în primele decenii ale secolului al XIX-lea, rămasă aproape toată în manuscris, mai bine cunoscută este cea a Văcăreştilor, a lui Conachi şi a lui Mumuleanu, pentru că — fiind şi mai valoroasă — a fost editată între timp de mai multe ori. Versurile altor poeţi ai vremii, anonimi sau pe care abia îi aminteşte istoria noastră literară, se cunosc prea puţin. S-a creat astfel impresia, numai în parte justificată, că poezia acelei epoci este săracă chiar şi sub raport cantitativ. Cercetarea amănunţită a bogatelor colecţii de manuscrise ale Bibliotecii Academiei R.S. România şi ale altor mari biblioteci şi depozite de arhivă din ţară scoate însă la iveală suficiente dovezi că mişcarea literară a epocii la care ne referim a fost mult mai intensă, participînd la ea nu numai cunoscuţii boieri cărturari, cu acces la o cultură mai înaltă, ci şi numeroşi scriitori mai mărunţi, exponenţi ai unor categorii sociale modeste, de obicei fii de răzeşi sau moşneni deveniţi dascăli ori funcţionari în diferite cancelarii ale administraţiei statului sau în unele case boiereşti, care — în prima generaţie — abia urcau treptele de jos ale arhondologiei. Firesţe, versurile acestor scriitori anonimi sau aproape anonimi, situate în mod obişnuit la limita dintre folclor şi creaţia cultă, au un nivel artistic relativ scăzut. Dar pentru că nici gustul literar al majorităţii cititorilor de atunci nu era mai ridicat, ele au avut o largă răspîndire, după cum atestă numeroasele manuscrise în care ni s-au transmis. Larga lor răspîndire se explică prin faptul că aceste versuri aveau un deosebit ecou în sufletele contemporanilor, fiind fie povestiri ale unor evenimente mai importante din viaţa poli-

* Un rezumat al acestui studiu a fost publicat în „Cronica", X, 1975, nr. 4, din 24 ianuarie, p. 8, sub titlul: *Un poet moldovean necunoscut: Manolache Cîrjă.*

BDD-A1460 © 1976 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:53 UTC)

tică și socială a vremii, străbătute de ură împotriva stăpînirii otomane, a grecilor fanarioți și a ciocoilor, fie satire, meditații sau comentarii privitoare la diferite „pricini de amor", după expresia lui Mumuleanu [1]. Dintre acestea din urmă, multe au ajuns foarte populare, devenind „cîntece de lume", adică texte pentru romanțele epocii, de asemenea puțin cunoscute și studiate.

Cu toate scăderile lor, versurile acelor modești poeți de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și din primele decenii ale secolului trecut, în bună parte anonimi, prezintă un deosebit interes istorico-literar. Fără să le cunoaștem, nu vom putea avea o imagine mai bine conturată a începuturilor poeziei românești culte, a atmosferei literare a timpului, a raporturilor literaturii noastre incipiente cu literaturile avansate ale unor popoare vecine sau mai îndepărtate. În unele cazuri, cunoașterea activității literare a acelor scriitori rămași în anonimat ne poate ajuta să clarificăm și probleme dificile de stabilire a paternității anumitor opere, căci — datorită împrejurărilor în care au fost adunate și editate — probabil nu toate versurile publicate sub numele Văcăreștilor sau al lui Conachi, de exemplu, aparțin acestor poeți. În studiul de față ne propunem să prezentăm tocmai un asemenea caz, și anume : o serie de versuri ale poetului obscur Manolache Cîrjă, imitator al poeziei contemporanului său Conachi, au intrat în colecția de poezii publicate sub numele cunoscutului poet moldovean.

De la Manolache Cîrjă ni s-au păstrat două manuscrise autografe, ambele aflate la Biblioteca Academiei R.S. România. Primul, în ordine cronologică, este ms. rom. *4159*, intitulat *Întîmplările lui Tarlo și a prietinilor săi, istorie iticească și interesătoare care acum întăi s-au tălmăcit din limba franțuzască moldovenești, și aceasta s-au scris întăieș dată la anul 1810*. Este deci o copie a romanului respectiv, tradus — după cum se știe — de Alecu Beldiman, în 1786 [2]. Pe foaia 250^{r} a manuscrisului se află următoarea însemnare, prețioasă prin faptul că din ea deducem anul nașterii lui Cîrjă : „1810, noiembri 20, luni sara, la 7 ceasuri de noapte, am săvîrșit de scris această iticească istorie, fiind în vrîstă de 20 ani, fiind pîrcălabi dumnealui ban Arghiri Cuza i dumnealui spat. Mihalachi Cerchez. Manolache Cîrjă". Așadar, acest *Manolache Cîrjă s-a născut prin 1791*.

Al doilea manuscris are cota ms. rom. *5965*. Este un caiet oblong, cu 144 de foi, în care Cîrjă a transcris atît versuri ale sale, grecești și românești, dintre care unele datate între anii 1814 și 1821, cît și multe versuri ale lui Conachi și ale altor poeți contemporani. Inițialele *M.C.* sau semnătura *Manolache Cîrjă*, care apar sub unele poezii, constituie un indiciu de paternitate, dar nu în toate cazurile, pentru că ele apar uneori și sub versuri care în mod sigur nu aparțin lui Cîrjă. Faptul acesta îngreuiază mult operația de separare a producțiilor proprii de

[1] O secțiune a volumului lui B. P. Mumuleanu, *Rost de poezii, adecă stihuri*, București, 1820, p. 43—54, este intitulată *Pricini de amor*.

[2] Vezi Ioan Bianu, *Catalogul manuscriptelor românești*, vol. I, București, 1907, p. 85.

BDD-A1460 © 1976 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:53 UTC)

cele numai copiate de el, dar, după cum vom vedea, această separare, absolut necesară, este în majoritatea cazurilor posibilă. Dar mai întîi să vedem cine a fost Manolache Cîrjă.

După însemnările aflate în ms. 5965, corelate cu datele extrase dintr-o serie de documente aflate la Arhivele statului din Iaşi [3], cu cele comunicate de Consiliul popular al comunei Bereşti-Meria, judeţul Galaţi [4] şi cu cele aflate în nota lui Gh. Ghibănescu, *Spiţa familiei Cîrjă* [5], semnalată de Ştefan S. Gorovei, în nota intitulată *Cîteva amănunte despre familia poetului Manolache Cîrjă* [6], Manolache — născut deci prin 1791 [7] — era fiul mai mic al lui Ioan Cîrjă, descendent dintr-o familie boierească ridicată dintre răzeşii din Cîrja, ţinutul Fălciului, care în 1803 avea rangul boieresc de sulger şi îndeplinea funcţia de sameş la Galaţi [8]. Mama lui se numea Elenco. Fratele mai mare, paharnicul Petrache Cîrjă, se căsătoreşte în 1814 cu Zoiţa, fiica serdarului Ioniţă Cerchez din Focşani. În iunie 1821, Elenco, mama lui Manolache, Zoiţa, cumnata lui, şi Catinca, o vară a sa, toate trei robite de eterişti la Galaţi, mor la Sculeni [9]. Recăsătorit, probabil prin 1824, cu Safta Lambrino, Petrache Cîrjă avea să moară relativ tînăr, în 1834, lăsînd doi copii (Iancu şi Smaranda) din prima căsătorie şi doi (tot un băiat şi o fată) din căsătoria a doua [10].

Testamentul lui Ioan Cîrjă, la sfîrşitul vieţii cu rangul de ban, datat 26 noiembrie 1827, atestă că familia lui avea o casă spaţioasă în Galaţi, în mahalaua Vovideniei, precum şi cîteva moşii, dughene, locuri de casă, locuri de han şi altele, în ţinuturile Covurlui şi Fălciu, precum şi în alte părţi [11]. Din averea tatălui său, lui Manolache îi revine moşia Onceştii, pe care el o administra de prin 1818, un număr de stînjeni în diferite moşii răzeşeşti din împrejurimi, precum şi casa din Galaţi, cu

---

[3] Rugăm pe colegii arhivişti Rodica Anghel şi Aurel Gheorghiu să găsească aici expresia recunoştinţei noastre pentru ajutorul preţios pe care ni l-au dat la depistarea documentelor respective.

[4] Mulţumim Consiliului popular al comunei Bereşti-Meria, precum şi tovarăşilor I. Bauciog şi ing. Victor Nicolau din Bălinteşti, pentru solicitudinea cu care au răspuns cererii noastre de a ne comunica unele informaţii privitoare la Manolache Cîrjă, adunate din localitatea Ghibărţeni, în care a trăit el.

[5] Vezi „Arhiva", VIII, 1897, p. 189—196.

[6] Vezi „Cronica", X, 1975, nr. 17, din 25 aprilie, p. 3.

[7] Într-o listă a boierilor din ţinutul Covurlui, cu data de 28 februarie 1830, aflată în ms. 5382 de la Biblioteca Academiei R.S. România, pe f. 177r este înregistrat şi Manolache Cîrjă, serdar, cu menţiunea că s-a născut în tîrgul Bîrlad, are 40 de ani, locuieşte în satul „Onciul" şi că este „stăpînitori di moşie Onciu şi binali i casă în Galaţi". (Informaţia ne-a fost oferită de colegul Iuliu Ciubotaru, de la Institutul de istorie şi arheologie din Iaşi).

[8] Vezi Th. Codrescu, *Uricarul*, vol. VII, Iaşi, 1886, p. 338 şi 385.

[9] Arhivele statului Iaşi, Documente, pach. 407/114.

[10] Date mai amănunţite privitoare la familia şi starea materială a lui Petrache Cîrjă se pot afla în următoarele documente de la Arhivele statului din Iaşi: Doc., pach. 407/114; colecţia Litere, K/1599, doc. 5; comisia epitropicească, tr. 74, op. 82, dos. 2, 145 şi 163.

[11] Arhivele statului Iaşi, colecţia Litere, K/448, f. 11—12, şi Doc., pach. 407/95.

BDD-A1460 © 1976 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:53 UTC)

toată gospodăria [12]. Prin 1829, probabil, Manolache Cîrjă se căsătorește cu Casandra, născută Panu, după cît se pare femeie cu oarecare instrucție. A avut doi copii, pe Ioniță, născut, probabil, în 1830, și pe Catinca, cu cinci ani mai mică [13]. Aceasta se va căsători prin 1853 cu serdarul Lupu Budișteanu, apoi cu unul Pascu. Devenind între timp proprietarul moșiei Ghibărțeni, vecină cu Onceștii, Manolache Cîrjă va întemeia aici o nouă gospodărie, unde va zidi, în 1843, o biserică cu hramul Înălțarea Domnului [14], care s-a dărîmat la cutremurul din 10 noiembrie 1940. *Manolache Cîrjă a murit la 24 ianuarie 1855* și a fost îngropat lîngă biserica zidită de el, în localitatea Ghibărțeni, astăzi în comuna Bereşti-Meria, județul Galați [15]. Proprietatea moșiei Ghibărțeni, cu o gospodărie relativ modestă, trece asupra fiului său Ioniță, care însă moare la 8 iulie 1857, în vîrstă de 27 de ani, împușcat de un grec, Eni, probabil administratorul moșiei [16]. Soția lui Manolache, Casandra, mai trăia în 1863, cînd este citată, în calitate de proprietară a moșiei Ghibărțeni, într-un proces cu prințesa Calimachi, pentru împresurare de hotare [17].

Cele aproape o mie cinci sute de versuri românești care aparțin în mod sigur lui Manolache Cîrjă, aflate în ms. 5965 și datate sau databile între anii 1814 și 1821, ca și unele dintre versurile grecești, dovedesc că autorul lor era un tînăr relativ cultivat, cunoscînd bine limba neogreacă și, mai puțin, franceza. Avea o deosebită plăcere să versifice. După cît se pare, avea și alte predispoziții artistice, pe care le menționează un prieten al său, Lazarchi Cernevici, funcționar la vama rusească de la Sculeni, în următoarea notă de pe f. 1[r] a manuscrisului: „Aceasta carte eşti a dumisali Manolachi Cîrja, ci-i zic Onșanul, actër, stihotvoriț și iscusnoi muzicant di flaută, tambur, scripcă și fluiraș. La anul 1820, april în 20, în Pochișcani". Așadar, în cercul prietenilor, el era cunoscut nu numai ca poet, ci și ca actor și iscusit cîntăreț la mai multe instrumente, fapt care-l avantaja, desigur, în societatea pe care o frecventa.

Multe dintre versurile lui Cîrjă sînt scrisori versificate, adresate amicilor și cunoscuților, în care tratează tot felul de chestiuni particulare, dar mai ales de amor. Dovedind îndemînarea sa în alcătuirea versurilor, ele au îndeosebi valoare biografică. De exemplu, *Răspuns iubitului Vidră* (f. 19[v]—20[r]), *Răspuns iubitului meu Vidră la scrisoare din 18 mart 1815* (f. 21[v]—24[v]), *Răspuns iubitului Lazarachi Cernevici, guberschii reistrator ot Sculeni, pe carte sa din 18 ghenar 1816. Mart 1, 1816, nr. 9, la 6 ceasuri din zi* (f. 29[r]), *Din Onceşti. Dumisali Iancul Mi-*

[12] Vezi și jaloba din 5 iunie 1830 adresată generalului Kiseleff, (la Arhivele statului din Iași, colecția Litere, dos. K/892).

[13] Arhivele statului Iași, Judecătoria Covurlui, dos. 46/1855.

[14] Vezi G. I. Lahovari, C. I. Brătianu și Gr. G. Tocilescu, *Marele dicționar geografic al României*, vol. I, București, 1898, p. 215.

[15] Arhiv. Stat. Iași, Judecătoria Covurlui, dos. 46/1855, și datele comunicate de Consiliul Popular al comunei Bereşti-Meria.

[16] Arhiv. Stat. Iași, Stare civilă, mitrici, Covurlui, dos. 16174/1857, care confirmă cele păstrate în tradiția locală și comunicate de Consiliul Popular al comunei Bereşti-Meria.

[17] Arhiv. Stat. Iași, Judecătoria Covurlui, dos. 46/1855.

BDD-A1460 © 1976 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:53 UTC)

clescu, la Pochișcani, mulțămire pentru două chili păpușoi ci m-au împrumutat. Supt nr. 97, 1818, avgst. 20, marți, la giumătate ceas din zi (f. 68v—69r), *Din Oncești. Dumisali Iancul Miclescu, la Pochișcani, ca să-mi triimată pești de iaz. Supt nr. 110, 1818, octv. 2, mercuri, la cinci ceasuri și giumătate din zi* (f. 69v—71r), *Dumisali chir Vasîli Zugrav, la Bărlălești, că-i triimăt stihurile prescrisă și tălmăcire iconii. Nr. 150, 1819, octv. 31, vineri, la 7 ceasuri din zî. În Oncești* (f. 74v—76r), *Vărului Ilie Murgulescu, ot vt. logofiție, în carte ci i-am triimes de supt nr. 5, 1821, ghenar 4, marți sara, la 1 ceas și 15 minute de noapti. Pentru dragoste* (f. 78r), *Prietenului meu, dumisali vărului Șărbănachi Perieţanu ot. vt. logofiție. 1821, ghenar 22, sîmbătă sara, la 4 ceasuri de noapti. Nr. 20* (f. 78v—79v). Reținem din titlurile transcrise ordinea care domnea în biroul lui Manolache Cîrjă, cu registre amănunțite de evidență a corespondenței. Din scrisorile respective reținem de asemenea unele informații care privesc relațiile lui literare și artistice cu prietenii și cunoscuții. Astfel, la sfîrșitul celei de a doua scrisori către Vidră se află versurile :

Perigrafi ce ai dat bădiții ca s-o prescrie,
Mai are încă la dînsa puține file să scrie,
Și-ndată ce-a mîntui-o, cu ocazionul grabnic,
Nu ti-ndoi că-i primi-o, mă știi că nu sînt fățarnic.
[. . . . .]
Pe Tarlo cari-l dorești a-l triimeti n-am putut,
N-am crezut ocazionul, și alt chip nu am avut.
Triimeti înadins călăraș, dacă-l voiești,
La o așa întîmplare multe pilde-n el găsești.

Tarlo este manuscrisul citat mai sus, pe care îl copiase Manolache Cîrjă în 1810 și la care se vede că ținea foarte mult.

Din scrisoarea către Vasile Zugrav din Bărlălești, reținem faptul că Manolache Cîrjă obișnuia să trimită prietenilor și cunoscuților copii după versurile sale și, eventual, ale altora :

Al doile, n-am lipsit,
(Precum m-am făgăduit),
A-ți triimeti cu-nadins
Stihurile ce-am prescris,
Atîta cîte-am putut
Ș-în opt coale-au încăput,
Niște nume ș-întîmplări,
După a vremilor stări.

Tot în această scrisoare, Cîrjă ni se dezvăluie și amator de pictură, rugînd chiar pe artist să execute un portret după indicațiile sale :

Cu tot că te-am mai rugat,
Cînd acolo m-am aflat,

BDD-A1460 © 1976 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:53 UTC)

Pentru un portret slăvit,
De dumneata zugrăvit,
Ca din două mari ci ai
Şi mie unul să-mi dai.
Portretul acel ci ari
Capot alb cu felbarali,
Carii şi cu ochii verzi,
Mult îmi placi, să mă crezi.
Însă nu precum el esti,
Ci încă mai trebuieşti,
Precum ş-atunce ţ-am zis,
Ca să mai lucrezi la dîns.
Ci dar iarăş te rog foarte,
Cu îndrăzneală de frate,
Şi te pui la supărari,
Puneţ sila în lucrari,
Precum mi-ai făgăduit
În ceasul ci m-am pornit,
Şi de-al doile-l lucrează,
Mai dregi-i chipul la faţă,
Nu altă mai mult schimbari,
Ci tot chipul ci îl ari,
Nasul gros şi mai umbrit,
Părul rar şi mai zmolit.
Aceste-i mai trebuiesc,
Iar alt nimic nu-i lipsesc.

Într-o însemnare, probabil mai tîrzie, de la sfîrşitul celei de-a doua scrisori către Iancu Miclescu, Cîrjă face cîteva consideraţii glumeţe asupra faptului că, în condiţiile grele de locuit şi de hrană în care era obligat să trăiască la Onceşti, în octombrie 1818, cînd îşi organiza gospodăria de acolo : „şi spre zăbava de foami, mai vîrtos fiind şi zili de toamnă, neguroasă, închisă, vînturoasă, melanholicoasă, unde nu putem să-mi trec urîtul cu alte trebi la lucrători, şîdem în poiată şi am alcătuit multe stihuri, ci şi mai în gios sînt, una şi mai întăi să-mi treacă de foami, al doile de urît şi al treile să m-încălzăsc" (f. 71^{r}).

Altă categorie de versuri scrise de Manolache Cîrjă o alcătuiesc acrostihurile sau *numele,* cum li se spunea atunci. El scrie asemenea versuri nu numai cu numele său ori al femeilor cu care era prieten sau cărora voia să le cîştige dragostea, ci şi cu numele femeilor iubite de către unii prieteni şi cunoscuţi ai săi, pe care le trimitea — drept omagiu — în scrisorile adresate acestora. Uneori este chiar rugat de aceştia să le compună asemenea versuri. Oprindu-ne numai la cele semnate cu iniţialele *M.C.,* cu numele său în acrostih sau care au alte indicaţii că aparţin lui, citäm : [*Martur Chipidon îmi esti*], în acrostih cu numele *Mariora* (f. 9^{v}), [*Tu eşti raza cari arzi*], avînd în acrostih, împletite, numele *Terezina* şi *Manolaki* (f. 20^{v}—21^{r}), [*Mîinile cele frumoase*], în acrostih cu numele *Manolaki* (f. 25^{r}—25^{v}), [*Foc pătrunzător şi viu*],

BDD-A1460 © 1976 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:53 UTC)

în acrostih cu numele *Frosinița* (f. 26v—27r), [*Fiindc-am ajuns*], în acrostih cu numele *Fotini*, iar în titlu cu mențiunea : „1816, iuni 14, la 3 ceasuri din zi, în carte vărului Costachi Caracaș ot Tecuci. Nr. 43“ (f. 29v), [*Făptura toată să vază*], în acrostih cu numele *Frosiniţică*, iar în titlu cu mențiunea : „Al Catincăi, cătră soră-sa Frosina ot Craiova. 1817, avgt, 23, joi sara, la 6 ceasuri, 15 minunti noapte“ (f. 33v—34r), [*Păr într-acest de pre urmă curs al petrecirei meli*], avînd în acrostih, împletite, numele *Profiriți, Porfiriți*, iar în titlu mențiunea : „Stihul acrostihidă ci, poftindu-mă, am scris dumisali chir Vasîli Zugrav ot Bărlălești, supt nr. 156, 1819, nomv. 6, joi sara, la 2 ceasuri din noapte, în Onceşti. Numi de la 2 stihuri“ (f. 76v—77r), [*Rană, ah, nevindecată*], în acrostih cu numele *Ralu*, iar în titlu cu mențiunea : „La 1820, octv. 13, marți, la 9 ceasuri din zi, în Iași, poftit fiind de dumnealui vărul Șărbănachi Perieţanu, scriitor ot vt. logofiție“ (f. 104v). Pentru același văr Șărbănachi el scrie în continuare o scrisoare de dragoste în versuri, adresată, desigur, aceleiași Ralu.

În sfîrșit, menționăm meditațiile în versuri ale lui Manolache Cîrjă cu privire la incertitudinea celui îndrăgostit, la gelozie, la „împietrirea“ sau la nestatornicia în dragoste a femeii iubite. Căci, spre deosebire de mai marele său model, Costache Conachi, un răsfățat al amorului, Cîrjă a avut parte în tinerețea lui numai de iubiri neîmpărtășite sau nestatornice. Ca atare, versurile lui erotice au o tonalitate jeluitoare, sînt, în general, strigăte de implorare, de desperare și de imputare la adresa „împietritelor“, a „nemilostivelor“ sau chiar a „nelegiuitelor“, pe care totuși le iubea. Unele dintre ele sînt simple scrisori de dragoste versificate. Oprindu-ne iarăși la cîteva dintre cele semnate de el, citățm : [*Văz urgie-nsufleţită*] (f. 5r), *Iroicesc* (f. 7r—7v), *Căința* (f. 10v—11r), *Adiaforie, nădejde și vicleșugul* (f. 12r—12v), *Jălanie de dispărțire* (f. 13v—14r), [*După toată-mpotrivire*] (f. 19r), [*Ca un fulger numai*] (f. 19r), [*Zice lume cu greșală*] [18] (f. 25v—26r), [*Sărace om, cît trăieşti*] [18] (f. 26r), *Sufletul, inima, nădejde și diznădăjduire*, o meditație în peste cinci sute de versuri, avînd la început mențiunea: „1816, fevr. 15, supt cruda împetrire“ (f. 45r—58v). Nu putem ști, deocamdată, dacă toate versurile acestea sînt originale ; s-ar putea ca unele să fie traduceri sau prelucrări. Ceea ce caracterizează însă stilul lui Cîrjă este prolixitatea, evidentă atît în aceste versuri, cît și în scrisorile sale versificate.

Așa cum am mai spus, Manolache Cîrjă transcrie în manuscrisul respectiv, printre versurile lui, numeroase versuri sigure ale lui Conachi și, mai puține, ale lui Alecu și Iancu Văcărescu. Acestea, cu cîteva excepții, nu sînt semnate de Cîrjă, dar nu au nici mențiunea autorilor lor. Deoarece între poezia lui Cîrjă și cea a lui Conachi există mari asemănări de ordin tematic și chiar de stil, dar mai ales datorită

[18] Constantin Botez, *Poezii inedite de Costache Conachi*, în „Viața românească“, I, 1906, p. 128—129, descoperind aceste versuri în manuscrisul aflat astăzi la Biblioteca Universității din Iași, cota III-36, alături de numeroase versuri ale lui Conachi, le editează și le atribuie lui.

BDD-A1460 © 1976 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:53 UTC)

faptului că el ia de multe ori versuri de ale lui Conachi și le adaptează nevoilor lui sau ale prietenilor săi, în numeroase colecții manuscrise, alcătuite prin anii 1820—1830 sau chiar mai tîrziu versurile lor sînt amestecate. Acest amestec a fost favorizat și de faptul că Manolache Cîrjă însuși, în extrasele pe care le trimitea cunoscuților, copia atît versuri ale lui, cît și de ale lui Conachi. Același lucru se întîmpla și cînd prietenii lui Cîrjă își extrăgeau ei singuri versuri din manuscrisul său. Un exemplu edificator de amestec între versurile lui Conachi și ale lui Cîrjă, care pune sub semnul întrebării paternitatea lui Conachi asupra unor poezii editate sub numele său, îl constituie un fragment din manuscrisul lui Cîrjă, în care el tratează literar deznodămîntul nefericit al logodnei lui cu o tînără numită Catinca.

Prin 1815—1816, probabil, Manolache Cîrjă se îndrăgostește de această Catincă, despre care știm doar că era din Galați. După cît se pare, logodna lor urma să aibă loc în februarie 1818, dar pînă la urmă tînăra nu l-a mai vrut. Acest lucru rezultă din partea de manuscris intitulată *Celi întîmplătoari de la 8 fevr., vineri, 1818, la 8 ceasuri din zî*, în care starea sufletească a lui Cîrjă din diferite momente ale episodului respectiv este exprimată în versuri. Vom prezenta în mod amănunțit acest interesant fragment de manuscris (f. 97^{v}—85^{r}) [19], pentru a putea fi urmărit în deplină cunoștință de cauză firul demonstrației care va urma. Din lipsă de spațiu, nu citățm în întregime decît versurile inedite ; din cele publicate în edițiile poeziilor lui Conachi, citățm — pentru înlesnirea recunoașterii lor imediate — doar primele două versuri, iar pentru rest trimitem la edițiile respective.

Jurnalul lui Cîrjă începe cu versurile intitulate *Dispre temut* (f. 97^{v}) :

Ce dureri, inimioară, îi temutul de amori,
Ah, ferești, Doamni sfinti, pe tot omul muritori [20].

„La 15 fevr., vineri, 1818, la 7 ceasuri din zi. Dispre neașteptata împetriri, prinzîndu-mă o părechi buni friguri, netrecîndu-mi încă prin cuget vînzare" (f. 97^{v}—97^{r}) :

Păn într-acest cumplit ceas,
Durerile cîte-am tras [21].

„Sîmbătă, la 16 fevr., noapte, la 9 ceasuri, spre duminică" (f. 97^{r}) :

[19] Paginația curioasă, descrescîndă, se explică prin faptul că partea respectivă de manuscris a fost scrisă de la sfîrșit spre început.

[20] Sînt 10 versuri, publicate în edițiile Conachi sub titlul *Ce durere, inimioară* (ed. 1856, p. 64, ed. 1887, p. 118), unde au însă la sfîrșit două versuri în plus, care în ms. 137 de la Biblioteca Academiei (cel revăzut de Conachi) sînt adăugate de el (cu excepția fragmentului *Răgaz nu dă o clipală*, care era deja scris).

[21] Sînt cele 36 de versuri publicate în edițiile Conachi sub titlul *Deznădăjduirea* (ed. 1856, p. 93—94, ed. 1887, p. 155—156).

BDD-A1460 © 1976 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:53 UTC)

Ci noapti, ah, Doamni sfinti, nu știu viață-i ori îi moarti,
Dar cu-atîta plîns și jăli a fi vro viață să poati ?[22]

„La 17 fevr., duminică, la lăsatul de săc de carni, la 4 ceasuri din zi" (f. 96^v) :

Piire

Acum să sfîrșiră toate
Cîte bietul suflet poate [23].

„Tot duminică, la lăsatul de săc, la 17 fevr., sara, la 9 ceasuri un cifert din noapte" (f. 96^r) :

Ce schimbari, Doamni sfinti, de jăli și de suspinuri,
A căde într-o minuntă din fericire în chinuri [24].

„Luni, la 18 fevr. 1818, la 5 pol ceasuri din zi, asupra gătirii de purces" (f. 96^r) :

Jălnic esti pisti firi ceasul cel de prohodiri,
Dar mai groaznic și mai jălnic esti cel de dispărțiri [25].

„Tot luni sara, la 18 fevr., la 3 ceasuri 1 cifert din noapte" (f. 95^v):

Amărăciune

Moarte, moarte, ci nu vii
Să mă iei dintre cei vii [26].

„Tot într-această sară, după ce m-am sculat de la masă, la 6 ceasuri. Cătră cîinile Carson, credinciosul meu" (f. 95^v) :

O, zidiri cu credință, nelipsit de lîngă mine,
De-ar fi și nelegiuita credincioasă ca și tine [27].

---

[22] Sînt două versuri, publicate în ediția Conachi din 1887, p. 97, alături de alte fragmente de acest fel, sub titlul comun *Ah, amarnică durere ...*

[23] Sînt cele 24 de versuri publicate în edițiile Conachi sub titlul *Peirea* (ed. 1856, p. 52—53, ed. 1887, p. 111—112, ed. 1963, p. 36).

[24] Sînt 10 versuri, dintre care primele 4 sînt publicate în ed. 1887 a lui Conachi, p. 97, alături de alte fragmente, sub titlul comun *Ah, amarnică durere...*, iar ultimele 6 în ediția 1856 a lui Conachi, p. 68, alături de altele, sub titlul comun *Durerea mea este mare ...*

[25] Sînt 6 versuri, publicate în ed. 1887 a lui Conachi, p. 97, în continuarea celor două citate la nota 22, alături de alte fragmente, sub titlul comun *Ah, amarnică durere ...* Menționăm faptul că pe foaia manuscrisului cu aceste versuri și cu cele citate la nota precedentă se află obișnuitele inițiale *M. C.* ale lui Manolache Cîrjă.

[26] Sînt cele 14 versuri publicate în primele ediții Conachi cu titlul *Moarte, moarte, ce nu vii* (ed. 1856, p. 65, ed. 1887, p. 125), iar în ed. 1963, p. 53, cu titlul *Deznădăjduirea.*

[27] Sînt 6 versuri, publicate în ed. 1887 a lui Conachi, p. 97, alături de alte fragmente, sub titlul comun *Ah, amarnică durere ...*

BDD-A1460 © 1976 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:53 UTC)

„Marți, la 19 fevr. 1818, dimineață, la giumătate ceas din zi. Asupra purcedirii meli la Focșani“ (f. 95[r]) :

Zori răsar, și eu sînt treaz,
Plec, mă duc, ah, ce năcaz ! [28]

„Marți sara, după ce-am ajuns în sat Puțănii, tot fevr. 19“ (f. 95[r]):

Tînguire

Doamne, judecători drept,
Vezi ce foc îmi ardi-n pept [29]

„După ce am mers în Focșani, ajungînd mercuri la 20 fevr. 1818. Joi, la 21 fevr. la 3 ceasuri din noapte, cătră împetri ... Dispre vînzare ce au lucrat“ (f. 94[v]—92[v]) :

Ce-am făcut, ah, vai de mini, sufletul iar mi-am aprins
Și mi-am aținat văpaia dintr-un foc ci era stîns [30].

„După ce am venit iarăș înapoi la Galați, joi, la 7 mart, a doua săptămînă din post cel mari, 1818. A doua zi, vineri, la 4 ceasuri din zi, încredințîndu-mă desăvîrșit de la o pungulițe de buhur stacojii ce cu mîna sa însuși o cosa ca să o prezantarisască. La 7 pol ceasuri, viind acasă“ (f. 92[v]—92[r]) :

Dispre vînzari

Cuțitul luînd în mînă, cu ochi cruntați de vînzari,
Ai alergat ca un tigru spre a sîngelui vărsari.
Mîna ta ce îndrăzneață rădicîndu-l spre piiri,
L-ai înfipt făr a-ți fi frică de cereasca răsplătiri,
L-ai răsucit cu cruzime în sînul meu ci să zbate,
Aspumînd în singe tînăr, neputînd nici glas sloboade.
M-au fățărnicit în fală mîna ta ace ce scrie
Jurămînturi de credință și toată statornicie.
Ai uitat făgăduința, n-ai sîmțit milostivire.
Răsplătești, Doamni sfinti, cruda sa nelegiuire !
M-ai vîndut, n-ai băgat samă, celi sfinte ai călcat,
Ș-a tali mîni vînzătoari cu-al meu sînge le-ai cruntat.
Dar netîlcuita sfîntă a lui Dumnezău dreptate
N-a răbda cu-ndelungari această păgînătate.

---

[28] Sînt cele 6 versuri publicate în ediția Conachi din 1963, p. 95.

[29] Sînt cele 14 versuri publicate în edițiile Conachi cu titlul *Tînguirea* (ed. 1856, p. 49, ed. 1887, p. 108, ed. 1963, p. 67). Moșia Puțeni, astăzi satul Valea Mărului, din județul Galați, prin 1817 proprietatea hatmanului Costache Gherachi, iar mai tîrziu a beizadelei Dimitrache Moruz, era atunci arendată, probabil, de un membru al familiei Cîrjă sau de o rudă prin alianță. Astfel ne explicăm trecerea repetată a lui Manolache Cîrjă pe la moșia respectivă.

[30] Urmează încă 114 versuri, care nu sînt altceva decît *Abeliard către Eloiza*, traducerea lui Conachi după Collardeau (vezi ed. 1963, p. 244—247), cu unele mici interpolări și cu numele **Eloiza** înlocuit cu inițiala *C* ...

BDD-A1460 © 1976 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:53 UTC)

„Tot într-această zi, după amiazăzi, la 9 ceasuri, neputînd dormi și văzînd de istov nepăsare" (f. 92[r]) :

Împuțăciuni

Amori, spuni-mi ce-am greșit
În vremi cît te-am slujit [31].

„Tot într-această zi, sara, la un ceas de noapte, hotărînd ce desăvîrșit depărtare me" (f. 92[r]) :

Între dumnezăii noștri cunoaștim diosăbiri,
Căci al tău îți poruncești să omori spre răsplătiri,
Iar al meu, cînd tu cu mîna m-ai lovit, m-ai sîngerat,
Îmi zîci să-mi fie milă și să te iert de păcat [32].

„Tot vineri sara, la 8 ceasuri din noapte, gata fiind a purcedi a doua zi, împreună cu cucoana Zoițica, cumnată-me, mergînd la sat Puțănii" (f. 92[v]—90[r]) :

Tînguiri către însuși părinții mei pentru a me depărtari

La stare care-am agiuns,
Di trăiesc oftînd pe-ascuns [33].

În continuare (f. 89[v]—88[r]) se află copiate versurile intitulate *Narchis*, precedate de însemnarea : „În sat Puțănii, la 21 mart, joi. Pilduiești tot pricina această de la fevr. 1818. Luciul apii, fățărnicia și celelalte urmează, socotind a vide darurile sale în persoana aceea. Să înșală" :

Printr-o vali răcoroasă curg ca lacrămilo ape,
Unde nici păstori, nici turme nu cutează să s-adape [34].

Jurnalul se încheie cu versurile intitulate *Către Leandru* (f. 87[v]—85[r]), la sfîrșitul cărora se află însemnarea : „1818, în sat Puțănii, la 24

[31] Sînt cele 10 versuri publicate în edițiile Conachi cu titlul *Împuțăciunea* (ed. 1856, p. 70, ed. 1887, p. 130, ed. 1963, p. 66).

[32] Aceste patru versuri sînt cuvintele lui Guzman către Zamore, din *Alzira* lui Voltaire, pe care le-a tradus Conachi. În ms. rom. 137 de la Biblioteca Academiei R.S. România, f. 76[r], sînt precedate de următoarea precizare : „În tragodia *Arzili* a lui Volter, între alti minunati stihuri, sînt și acestea. Zice creștinul îngiunghet către amerecan, care îl lovisă pentru că nu voia să creadă în dumnezăii lui". Versurile și precizarea se află și în ms. 945 de la Biblioteca Academiei, f. 44[v], precum și în ms. III-36 de la Biblioteca Universității din Iași, p. 45.

[33] Sînt cele 94 de versuri publicate în edițiile Conachi cu titlul *Necazul logodnei* (ed. 1856, p. 183—186, ed. 1887, p. 60—63). În manuscrisul lui Manolache Cîrjă versurile acestea sînt semnate cu numele lui întreg.

[34] Sînt în total 94 de versuri. În ms. 137 de la Biblioteca Academiei, f. 74[r]—76[r], sînt intitulate *Narches, amurezatul de sîniș, adică iubirea de sine piste măsură. Din Metamorfozurili lui Ovidie asupra mitologhii.* Același titlu îl au și în ms. 945 de la Biblioteca Academiei, f. 43[r]—44[v]. În manuscrisul lui Cîrjă sînt semnate cu inițialele *M.C.*

BDD-A1460 © 1976 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:53 UTC)

mart, duminică, a patra săptămînă din post cel mari, la 10 ceasuri din zi. Pilduieşti tot pricina de la 8 fevr. În urmare persoanii" :

Ah, trei zili să să treacă, trei zili să nu te văz,
Mor, Leandri, ceas nu perdi, vino să ti-nbrăţişăz ![35]

Ecouri ale evenimentelor petrecute în februarie 1818 sînt şi alte versuri din manuscrisul lui Cîrjă, originale sau numai copiate şi raportate la starea lui sufletească, pe care le putem deci considera o continuare a jurnalului prezentat mai sus. De pildă, versurile intitulate *Visul*, care au la sfîrşit însemnarea : „S-au scris în Puţăni, 1818, la 25 mart, luni, la 6 ceasuri din zi" (f. 66[r]—68[r]) [36], versurile care încep: „În pept îmi şade, / Să svîrcoleşte, / Nimic nu scade" (f. 59[r]—59[v]) [37], datate „1818, apr. 27, la 9 ceasuri din zi, sîmbătă, în Focşani", cele trei acrostihuri cu numele *Catincuţii*, pe care le reproducem în anexe (X, XI şi XII) : [*Cînd eram în pătimiri*], datat „1818, în Onceşti, octv. 3, joi, la cinci ceasuri din noapte" (f. 72[r]—72[v]), [*Chinurile ci le-adună*], datat „1818, în Onceşti, octv. 4, vineri, la opt ceasuri din zi" (f. 73[r]—73[v]) şi [*C-în necaz mari*], scris „tot într-această zi, sara, la 3 ceasuri şi un cifert din noapte" (f. 73[v]), precum şi versurile de mai tîrziu, care încep : „Sîmt dureri, / C-o jungheri, / Într-al meu pept", datate „1821, dec. 22, în casă la dascal Ioan ot Cîrja" (f. 80[r]—81[r]).

Cu privire la versurile inserate în jurnalul prezentat mai sus, dintre care cele mai multe — după cum am văzut — sînt publicate în ediţiile de poezii ale lui Conachi, se pune în mod firesc întrebarea : aparţin ele într-adevăr lui Conachi, sau unele sînt opera lui Cîrjă, cum indică circumstanţele în care ar fi fost scrise ? Răspunsul nu poate fi dat decît pentru fiecare text în parte, căci — în mod evident — multe dintre versurile respective (traducerile din franceză, de exemplu) sînt într-adevăr ale lui Conachi, fiind doar folosite de Cîrjă în exprimarea stărilor lui sufleteşti sau pentru mustrarea logodnicei care îl trădase. În acelaşi timp, trebuie să avem în vedere şi faptul că Manolache Cîrjă putea să alcătuiască el însuşi asemenea versuri ocazionale, destul de modeste ca valoare artistică.

La stabilirea paternităţii versurilor aflate în jurnalul lui Cîrjă şi publicate în ediţiile Conachi, despre care ne putem îndoi că ar aparţine lui Conachi, este necesar să avem în vedere şi faptul că în diferite colecţii manuscrise de poezii ale lui Conachi şi ale altora, alcătuite prin anii 1820—1830, inclusiv cea revăzută mai tîrziu de Conachi (ms. 137 de la Biblioteca Academiei), versurile respective sînt de obicei grupate aproximativ în ordinea pe care o au ele în manuscrisul lui Cîrjă, aceasta fiind o dovadă că s-au răspîndit prin copii după anul 1818, cînd îşi alcă-

[35] Sînt 202 versuri traduse de Conachi, după Dorat, şi publicate în toate ediţiile poeziilor sale (ed. 1856, p. 220—225, ed. 1887, p. 236—241, ed. 1963, p. 235—239).

[36] Este poezia *Visul amoriului*, publicată în toate ediţiile Conachi (ed. 1856, p. 116—122, ed. 1887, p. 175—182, ed. 1963, p. 72—75).

[37] Este poezia *Inima rănită*, publicată în *Colecţie din poeziile d-lui marelui logofăt I. Văcărescu*, Bucureşti, 1848, p. 191—192.

BDD-A1460 © 1976 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:53 UTC)

tuiește Cîrjă jurnalul. Un exemplu edificator îl constituie ms. *4463* de la Biblioteca Academiei, o colecție de versuri alcătuită între anii 1820 și 1833 de vărul lui Cîrjă, Costache Caracaș din Tecuci, și de o rudă a acestuia, Neculai Corne. Dependența acestui manuscris față de ms. *5965*, al lui Cîrjă, este foarte mare. În același timp, se găsesc în el, alături de numeroase versuri ale lui Conachi, și multe poezii, probabil ale lui Cîrjă, care nu sînt în ms. *5965*. Unele versuri din jurnalul lui Cîrjă formează aici două grupuri, în ordinea din ms. *5965*. De exemplu, pe f. 73^{r}—76^{r} *(Amărăciune, [Zori răsar și eu sînt treaz], Tînguire, Împutăciuni, Tînguiri către părinți)* și pe f. 96^{r}—97^{v} *(Di temut, [Până-ntr-acest cumplit ceas], Piire, De noapti* [Ce schimbari, Doamni sfinti], *De purces* [Jălnic este nisti firi]). Grupuri asemănătoare, mai mari sau mai mici, întîlnim și în următoarele manuscrise de la Biblioteca Academiei : ms. *30* (f. 24^{r}—28^{r}, 54^{v}, 62^{r}—62^{v}), ms. 137 (f. 42^{r}—42^{v}, 76^{r}—77^{v}, 94^{v}—95^{r}), ms. 945 (f. 47^{v}, 55^{r}—55^{v}), precum și în ms. *III-36* de la Biblioteca Universității din Iași (p. 30—32, 51—52).

Referindu-ne în mod concret la paternitatea unora dintre poeziile respective, ne vom opri mai întîi la cea intitulată în edițiile Conachi *Necazul logodnei*. În manuscrisele 30 (f. 24^{r}—25^{v}) și 945 (f. 23^{r}—23^{v}) are titlul *Năcazul*, iar în ms. *137* (f. 18^{r}—20^{r}), *Năcazul logodnii*. Numai în ms. *2189* (f. 46^{v}—47^{v}) de la Biblioteca Academiei, un miscelaneu alcătuit la Tecuci, probabil între anii 1813 și 1819 sau, poate, mai tîrziu, este intitulată *Necazul logodnicii agăi lui Costachi Conachi*. Așadar, în acest manuscris avem afirmată paternitatea lui Conachi asupra pocziei, în timp ce în ms. *5965* aceleași versuri sînt semnate de Manolache Cîrjă. Faptul că în titlul din ms. *2189* lui Conachi i se menționează rangul de agă ar putea constitui un indiciu că versurile respective au fost compuse de el mai devreme decît anul 1818, cînd le-ar fi putut scrie Cîrjă, căci Conachi a avut rangul de agă în anul 1814, primindu-l în timp ce mai era încă ispravnic la Tecuci, iar prin 1817—1818 era vornic. În acest caz, Cîrjă nu a făcut decît să transcrie în jurnalul său niște versuri ale lui Conachi, care se potriveau situației și stării lui sufletești din momentul respectiv. Pe de altă parte, se poate însă ca versurile în discuție să fi fost copiate în miscelaneul *2189*, alături de numeroase versuri ale lui Conachi și ale altora, prin 1819 (căci una dintre poeziile aflate în el se referă la un fapt petrecut în acest an) sau chiar mai tîrziu, iar cel care le-a transcris și le-a atribuit lui Conachi să nu fi știut cine este adevăratul lor autor și nici ce rang mai avea Conachi prin 1819, după chemarea sa în diferite slujbe administrative la Iași. Cu toată greșeala de copist strecurată în el *(Necazul logodnicii)*, titlul acestor versuri din ms. *2189* este asemănător cu titlul lor din alte colecții de poezii ale epocii și se referă la o logodnă... cu necaz, care, după cum am văzut, a fost cea a lui Manolache Cîrjă, din 1818. În orice caz, chiar dacă nu putem afirma cu siguranță că versurile intitulate, în edițiile Conachi, *Necazul logodnei* aparțin lui Cîrjă, prezența acestora în ms *5965*, cu semnătura lui Manolache Cîrjă, pune sub semnul întrebării — pînă la

BDD-A1460 © 1976 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:53 UTC)

apariția unor mărturii pe deplin concludente — paternitatea lui Conachi asupra lor.

În edițiile Conachi se află cîteva poezii care fac impresia că sînt simple variante mai puțin izbutite ale unor poezii mai bune din aceleași volume. Două dintre acestea se găsesc inserate în jurnalul lui Cîrjă. Prima este următoarea, intitulată la Conachi *Ce durere, inimioară,* iar la Cîrjă, de unde o reproducem, *Dispre temut :*

Ce dureri, inimioară, îi temutul de amori !
Ah, ferești, Doamni sfinți, pe tot omul muritori !
Adivăr că fără dînsul nici amoriul haz nu ari,
Căci îi ghimpi de simțiri și gust de nesăturari.
Iar după ce covîrșăști, să prefaci chiar în chin ;
Ce săgeți, ce rani plini de otravă și venin !
Căci orice rău cu dureri poati ave potoliri,
Sau din leac, sau din nădejdi, sau din diznădăjduiri,
Iar acest năcaz de moarti, acest foc necontenit,
Bălaur cu limbi de pară, ci ardi nepotolit.

Poezia aceasta prezintă un surprinzător paralelism cu cea intitulată în edițiile Conachi *Ce durere, sufletele* (ed. 1856, p. 66 ; ed. 1887, p. 126; ed. 1963, p. 191). Menționăm că, în partea a doua a ei, textul din edițiile 1856 și 1887 diferă de cel din ediția 1963. Reproducem versiunea din primele ediții, pentru că prezintă o mai mare asemănare cu poezia aflată în manuscrisul lui Cîrjă :

Ce durere, sufletele, îi durerea de amori !
Dăruiește-mi, ah, ceri sfinte, de-acea patimă să mori !
Adevăr c-a lui durere nu dă minut de răgaz,
Toată noaptea-i privighere, ziua toată îi necaz...
Dar necaz, dar privighere, nu cu chin supărători,
Ci cu hazul de plăcere unui foc răcoritori.
Ș-apoi temutul și dorul sînt pedepse de-ngrozit,
Întru care omul perde cumpăna desăvîrșit,
Căci temutul și cu dorul, care se-ntovărășesc,
Aprinzînd suflete, inimi, orice minte covîrșesc.
Și cînd brațele la brațe se lipiră înfocate,
Într-un ceas numai de viață cumpănește-n lume toate.

Faptul că prima poezie este o prelucrare a celei de-a doua apare cît se poate de evident. Cele două poezii diferă între ele și ca valoare artistică, prima fiind mult inferioară. Sînt ambele poezii opera lui Conachi ? Probabil că nu. Cea din jurnalul lui Cîrjă va fi fost scrisă de el însuși, adaptînd la situația și starea lui sufletească, în termeni mai duri, în fraze mai puțin poetice, tema și structura poeziei lui Conachi. În diferite manuscrise de mai tîrziu (cf. ms. *30*, f. 54^{v}, ms. *945*, f. 47^{v}, ms. *4463*, f. 96^{r}, de la Biblioteca Academiei, și ms. *III-36*, p. 52, de la Biblioteca Universității din Iași), prima poezie are exact forma din manuscrisul lui Cîrjă.

BDD-A1460 © 1976 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:53 UTC)

Un paralelism asemănător prezintă și următoarele două poezii, intitulate în ediţiile Conachi *Zori răsar...* (prima în ed. 1856, p. 96 ; ed. 1887, p. 158 ; ed. 1963, p. 119, iar a doua în ed. 1963, p. 95). Le reproducem după ediția din 1963 :

I

Zori răsar și încă-s treaz,
Ah, nici somn nu-i la năcaz !
Mă vaiet, amar mă plîng,
Strig, suspin, mînule-mi frîng.
Arde-mă, foc arzători,
Dar, vai mie, că nu mori.
Rădic mîni, mă rog la cer,
Milă nu găsăsc și pier.
Aspre-s toate și, de plîns,
Ochii lumina ș-au stîns.

II

Zori răsar și eu sînt treaz,
Plec, mă duc, ah, ce năcaz !
Fraţi, prieteni las dormind,
Singur sînt și mor plîngînd.
Doamne, ce năcaz cumplit
A pierde lucrul iubit !

În mod evident, prima poezie este superioară celei de-a doua. În plus, ea are în acrostih numele *Zmara*, care o leagă de poeziile cu acrostihul *Zmaranda* din ediţiile Conachi (vezi ed. 1963, p. 121, 135 și 158), dedicate de poet iubitei sale Smaranda Donici, viitoarea lui soţie. A doua poezie, care se găsește în jurnalul lui Cîrjă (f. 95[r]), are un vădit caracter ocazional. Foarte probabil este opera lui, fiind o adaptare a poeziei citate a lui Conachi la împrejurarea menţionată de el în jurnal. În diferite manuscrise de mai tîrziu (cf. ms. *30*, f. 54[v], ms. *137*, f. 77[v], ms. *945*, f. 47[v], ms. *4463*, f. 73[r], toate de la Biblioteca Academiei, și ms. *III-36*, p. 51 de la Biblioteca Universităţii din Iași) se găsește mai ales prelucrarea lui Cîrjă, care — împreună cu versurile intitulate *Amărăciune* în manuscrisul lui Cîrjă și *Deznădăjduirea* în ediţiile Conachi — a devenit textul unui cîntec de lume (cf. ms. *1753*, f. 24[r], ms. *3153*, f. 8[v], și ms. *4308*, f. 55[r], de la Biblioteca Academiei).

Avînd în vedere că și alte versuri din jurnalul lui Cîrjă, care se găsesc și în ediţiile Conachi, au un caracter mai mult ocazional, cum sînt cele intitulate *Piire*, *Amărăciune*, *Tînguire*, *Împutăciuni* și altele, și că — în raport cu versurile sigure ale lui Conachi — ele au o valoare artistică redusă, probabil că și acestea aparţin tot lui Manolache Cîrjă, nu lui Conachi. Este posibil ca și unele dintre numeroasele acrostihuri publicate în ediţiile Conachi să aparţină tot lui Cîrjă. Particularităţile lingvistice și stilistice care ar putea dovedi paternitatea lui Cîrjă asupra acestor poezii sînt în general discutabile, pentru că ambii scriitori aparţin aceluiași grai moldovenesc de sud și, prin faptul că Manolache Cîrjă este un imitator al lui Conachi, se aseamănă între ei sub raport stilistic. Ca atare, nu le mai aducem în discuţie. Atragem totuși atenţia asupra deosebirii ușor sesizabile între stilul mai elevat al poeziilor sigure ale lui Conachi și stilul mai puţin înalt, uneori prozaic sau chiar vulgar, al versurilor sigure ale lui Cîrjă.

Manuscrisele epocii oferă și alte exemple de amestec între poeziile lui Cîrjă și ale lui Conachi sau, mai bine zis, de intervenţie a lui

BDD-A1460 © 1976 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:53 UTC)

Cîrjă în poeziile lui Conachi. Astfel, în ms. *1744* de la Biblioteca Academiei, f. 18^{v}—28^{r}, poeziile lui Conachi *Scrisoarea către Zulnia* și *Amoriul din prietești* se află copiate sub titlul comun *Scrisoare către Catinca*, în care numele *Zulnia* din versurile lui Conachi este înlocuit peste tot cu *Catinca* sau cu inițiala *C...* Celălalt nume a rămas *Oronte*, ca în original [38]. Tot în ms. *1744*, f. 31^{v}—32^{r}, se află și poezia lui Conachi [*Păn-a nu răsări zori*], în care numele *Zulnia* este de asemenea înlocuit cu inițiala *C.* Aceeași inițială apare și în ultimul vers al poeziei fără titlu de pe foile 5^{r}—6^{r} ale ms. *1744*, care pare a fi opera lui Cîrjă. În ms. *3592* de la Biblioteca Academiei, f. 68^{r}—74^{v}, se află copiate aceleași poezii ale lui Conachi, *Scrisoarea către Zulnia* și *Amoriul din prietești*, în care numele *Zulnia* este înlocuit cu inițiala *C...* Tot în acest manuscris (f. 78^{r}) se mai află și poezia lui Conachi [*Păn-a nu răsări zori*], în al cărei ultim vers numele *Zulnia* este înlocuit cu inițiala *C...*, o poezie intitulată *Gîndul cu durere* (f. 165^{v}—166^{r}), în care este vorba tot de o femeie cu inițiala C... (în ms. *2189*, f. 82^{v}—83^{r}, aceeași poezie — atribuită lui Alecu Beldiman — vorbește de o Paraschiva), precum și versurile intitulate *Carte cari au dat-o lui C.* (f. 125^{v}—126^{v}), o scrisoare de amor versificată, care pare a fi opera lui Manolache Cîrjă.

Un alt exemplu îl constituie poezia intitulată în edițiile Conachi *Catinca* (ed. 1856, p. 158—162, ed. 1887, p. 25—29, ed. 1963, p. 37—39), în care ultimul vers al fiecărei strofe este „Catinco, fii milostivă", cu excepția strofelor ultimă și antepenultimă, în care versul este „Cînd Catinca-i milostivă". În ms. *5965* (f. 30^{r}—32^{v}), unde Cîrjă transcrie poezia aceasta la „1817, ghenar 13", versul respectiv este „Stăpînă, fii milostivă", iar în ultimele două strofe este „Cînd stăpîna-i milostivă" și, respectiv, „Cînd Elenco-i milostivă". Se pare deci că, în forma ei inițială, poezia va fi fost scrisă de Conachi la adresa unei *Elenco*. Numele *Catinca* i-a fost introdus, presupunem noi, de Manolache Cîrjă, care va fi adresat-o astfel logodnicei sale Catinca. În sprijinul acestei ipoteze invocăm faptul că în ms. *2189* (f. 84^{r}—84^{v}) poezia respectivă, intitulată *Asupra milostivirii*, este precedată de un acrostih cu numele *Catinca*, ale cărui ultime două versuri sînt: „Ah, Catinco, de la tine / Moarte aștept, în loc de bine". Acrostihul numai se află copiat și în ms. *3592* (f. 170^{v}), tot cu titlul *Asupra milostivirii*. În ms. *945*, f. 26^{r}—27^{r}, este copiată poezia fără acrostihul de la început, sub titlul *Poți zice și Catinca*. Putem deci conchide că versurile în discuție, scrise, probabil, de Conachi, au trecut și prin condeiul lui Cîrjă, care le-a raportat la numele *Catinca*, devenit chiar titlul lor, în unele manuscrise cu versuri ale lui Conachi (ms. *30*, f. 28^{r}—29^{v}, ms. *137*, f. 23^{v}—26^{r}, ms. *4463*, f. 120^{r}—122^{v}, de la Biblioteca Academiei, și ms. *III-36*, p. 11—16, de la Biblioteca Universității din Iași). Mai tîrziu, cînd Conachi scrie *Meșteșugul stihurilor românești*, el folosește — spre exemplificare — două strofe din această poezie (vezi ed. 1963, p. 11—12), în care ultimul vers, ca și în manuscrisele citate, este „Catinco, fii milostivă".

[38] Vezi N. A. Ursu, *Note la poezia lui Conachi*, în „Cronica", VI, 1971, nr. 1, p. 7.

BDD-A1460 © 1976 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:53 UTC)

* * *

După cum am văzut, în ms. *5965* sînt şi multe versuri sigure ale lui Manolache Cîrjă, pe baza cărora ne putem face o idee clară despre posibilităţile artistice ale acestui modest versificator moldovean de la începuturile poeziei româneşti moderne. În istoria noastră literară el poate fi situat mai aproape de Matei Millo, Ienache Gane, Nicolae Dimache, Pitarul Hristache, Zilot Românul sau Gheorghe Peşacov decît de primii trei Văcăreşti, Costache Conachi, Alecu Beldiman sau B. P. Mumuleanu. În orice caz, Manolache Cîrjă va trebui de acum menţionat în legătură cu Conachi, prin faptul că îşi amestecă unele versuri cu cele ale contemporanului său şi pentru că a intervenit în cîteva poezii ale acestuia, punînd sub semnul întrebării paternitatea lui Conachi asupra unor poezii din ediţiile sale. Spre a oferi celor interesaţi posibilitatea unei cît mai juste aprecieri a valorii literare a versurilor lui Manolache Cîrjă, reproducem în anexe cîteva dintre poeziile sale. La sfîrşitul fiecăreia notăm foile pe care se află în ms. *5965*.

LE POÈTE MOLDAVE INCONNU MANOLACHE CÎRJĂ ET LA PATERNITÉ DE CERTAINS VERS ATTRIBUÉS À CONACHI

RÉSUME

Le manuscrit *5965* de la Bibliothèque de l'Académie Roumaine contient une collection de vers constituée par Manolache Cîrjă (1791—1855), dont quelques-uns sont les siens et les autres appartiennent à son contemporain Costache Conachi et aux autres poètes de cette époque.

Imitateur de Conachi, ce modeste poète moldave, inconnu jusqu'à présent, a occasionné la pénétration, dans la collection de poésies éditée sous le nom de Costache Conachi, de certains vers, probablement les siens, mettant un sérieux point d'interrogation à l'égard de la paternité de Conachi sur les poésies respectives.

ANEXE

I

Văz urgie-nsufleţită
A dragostii cari sîmpt,
Supt umbră acoperită ;
De trăiesc, oare ce sînt !
Văz bine, mă vicleneşte,
Ura locul mi-au cuprins.
Dragoste nu-mpărăţăşte,
Ci ardé, acu s-au stîns.
Ticălosul al mieu cuget
Cum bine mă sfătuié,
Inima cu a ei răcnit
De duşman îl cunoşté.
Şi o inimă cînd cere,
Pîire nu ş-o cunoaşte ;
Unde sugé întăi miere,
Iar acum otravă paşte.
(f. 5r)

BDD-A1460 © 1976 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:53 UTC)

II

Iroicesc

Presti-un tînăr ce-i simțit mîhniciune-mpărățește,
Căci amoriul mai întâi i să recomanduiește.
Și de i-ar fi milostiv, să să poarte cu blîndeță,
S-ajute cu-a sale chipuri pe fragida tinerță,

N-ai vide pe nime
Macar lăcrămînd,
Ce al său svînt nume
De toți proslăvit.

Dar el, prieten viclean, ferică pe-amorezați
Și-i pedepsește cumplit, ca cînd i-ar fi vinovați.
Svințitul prieteșug de-ar voi ca să-i unească
Și-ntre amori și noroc o pace s-alcătuiască,

N-ai vide pe nime
Macar lăcrămînd,
Ce al său svînt nume
De toți proslăvit.

Atunci-i amoriul dulce pentru doi amorezați,
Cînd să iubesc cu credință, făr-a fi interesați.
Dar de-ar ține îndelung ace mică fericire,
Unind tînăra păreche printr-o blîndă mijlocire,

N-ai vide pe nime
Macar lăcrămînd,
Ce al său svînt nume
De toți proslăvit.

Chiar și de a pătimi la doi este mai ușor
Decît unuie ce-i singur, făr-a ave ajutor.
Pentr-aceasta de-am urma păr în sfîrșit cu credință,
El cu vremi ne-ar plăti dup-a sa făgăduință

Și ... N-ai vide pe nime
Macar lăcrămînd,
Ce al său svînt nume
De toți proslăvit.

(f. 7r—7v)

III

Căința

Nici meșteșugul m-agiută,
Și púsula au slăbît,
Acé politică multă
Viața mi-au otrăvit.
Și stare această-naltă
Ușa au fost la mormînt,
Ca o corabie spartă
Ce-au fost giucată de vînt.

BDD-A1460 © 1976 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:53 UTC)

Nici un folos dar, căință,
Nu pot de-acum să aștept,
Căci ceasul ce-am dat credință
Cugetul mi-au pus în piept.
Nenorocire me-i mare,
Atunci am făcut un pas,
O groaznică lunecare,
De pei acum într-un ceas.
O, ceriule, în ce bine,
Cum ochii mi s-au deschis !
Dar cine trăié ca mine !
Dar oare nu sînt în vis ?
Ah, visul lacrămi nu varsă,
Rana cari sîmpt în piept,
Căci inima că mi-i arsă
Di-un foc cu totul nedrept.
Vedeți-mă că-s perdut,
Nenorocire-mi jăliți,
Că cini-am fost sînt știut,
Și ce-am agiuns mă priviți !
Vedeți a slavei cunună,
Ce-am pus-o atunci în cap,
Cu moarte cum mă-mpreună,
Și nu-i nădejde să scap.
Aș face o hotărîre
Să mă-ntorc iar înapoi,
Dar vîntul cu-mpotrivire,
Dau iarăș peste nevoi.
Înainte-i silă mare,
Înapoi vîntul vîrtej,
Cu totul înspre pierzare
Furtuna-mi cată prilej.
Ș-așa, cu cîrma lăsată,
Stihiilor mă jărtvesc,
În stînca această-naltă
Agiung și mă prăpădesc.
Dar voi striga în piire,
Într-acel ceas cu amar :
Răsplătire ! Răsplătire !
Și voi be acest păhar.
Acest jărtvelnic gătit
Esti pentr-un ticălos
Cari-n piiri-au venit,
Ceri moarte drept folos.

(f. 10v—11r)

IV

Jălanie de dispărțire

Ce plîngeri, ce-ntristare, ce schimbare fără vremi !
Ceriul s-au cernit de jăle și văzduhul însuși gemi.
Lacrămile ce să varsă dintr-a ochilor izvoară
Și suspinurile noastre lemnul, piatra înfioară.
Perdim tot într-o clipală, viață, dulci fericire,
Peri vacul cel de aur ca un zbor de nălucire,
Muzica ce oștenească, rădiul cel de disfătare,
Unde sunetul de arme da curaj în adunare.

BDD-A1460 © 1976 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:53 UTC)

Păsăruica ce duioasă, îngerul de primăvară,
Slobozé a sale viersuri cu un glas înalt de fală
Şi vesté cu neräbdare ceasul cel de fericire,
Trezé dulce cugetare inimilor cu sîmţire.
Toati-s jăli şi täceri, şi fiori de pusteire,
Toati-acum să prefăcură întru diznădăjduire.
Barabanul marşul bate. Ah, cumplită grozăvie !
Inima iroicească îi deprinsă-n sîlnicie.
Nici suspinul o pătrunde, nici la lacrămi nu să uită,
În necazuri împetrită, atunci ahturi nu ascultă.
Tot oşteanul în cap poartă sămnul cel de biruinţă
Şi în mînă fier de moarte, n-au în suflet umilinţă.
Pre sălbatici în războaie, la amori înger de viaţă,
Scarta slavii cînd îi cheamă, să arunce-n foc din braţă.
Tîrani sînt, îndoit tîrani, cumpliţi sîlnici cu cruzîme,
Robesc ţările în arme, rănesc inimi o mulţîme.
Undi-i chept cari să răbde, undi-i inimă de fiară,
Înnotînd cu noi în patimi, moarti [...][39] să nu-şi ceară !
Ca un fulger ce trăzneşte, a oşteanului iubirea,
Şi ca colbu-n vînt ce zboară au fost toată fericirea.
Ah, în veci între voi, iroi, raza slavii străluceşte
Şi pi-a noastre triste faţă rîu de lacrămi năvăleşte.
Mergiţi dar, iubiţi tirani, cu-ndoită biruinţă,
Şi giuraţi şi-n alte locuri o asămine credinţă !

(f. 13v—14r)

V

Ca un fulger numai cari fulgeră într-o clipire
Şi să face nevăzut, ca un zbor de nălucire,
Au fost toată fericire şi binile vieţii mele,
Cînd la pieptul tău cel fragid răsuflam a me durere.
Sau în vis nălucitor, într-a somnului uimire,
Te închipuiai, stăpînă, înger cu milostivire,
Înger dătător de viaţă, de la ceriuri pogorît
Să-mi discoperi fericire şi să te faci nevăzut.
Ori cu un chip, ori cu altul, în faptă sau nălucire,
Ori şi cum au fost, stăpînă, acel ceas de fericire,
Îi destul că de atunce, de sînt mort sau de träiesc
Nu poci faci hosăbire, nici precum să hotărăsc.
Atîta pot ca să zic, dar cu cutremur şi frică,
Că amoriul tău îmi este ce de istov a me muncă.
Şi de nu vei priimi dragoste me şi credinţa,
C-o lovitură de moarte rădică-mi încai fiinţa,
Să mă pogor în mormînt, pre deplin înştiinţat
Că iubindu-te pe tine jărtvă morţii m-am lăsat.

(f. 19r)

VI

Tu eşti raza cări arzi
Sîmţirile omeneşti,
Milă n-ai, făcînd năcaz,
Cînd văd că vrei să iubeşti.

[39] Cuvînt ilizibil, manuscrisul fiind pătat.

BDD-A1460 © 1976 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:53 UTC)

Ei, tragi la a ta iubire
Cu-acei ochi ce-s mîngîioşi
A sufletilor simţire,
Mai vîrtos cînd sînt voioşi.
Roua ce vesălitoare
Şi-a chipului tău umbrire
N-au putut nimine oare
S-o aducă la iubire ?
Eu dar cu mărturisire
La cugetul ce-s stîlpit
O cunosc de fericire,
Cînd aş fi învrednicit.
Zile şi nopţi să-mi petrec,
Făr-a fi diosăbit,
Lîngă peptul tău în vec,
Cu-a ta dragoste unit.
Inima mi-ar zice-atunce
Iată vacul aurit,
Acum durere agiunge,
Destul de cînd îs rănit.
N-am putut cunoaşte însă
Necredinţa cari ai,
Kugetile celi-ascunsă
Cu cari-ndoială dai.
Apoi să poati, stăpînă,
Să aduci atîta rană
Inimii ce ţi să-nchină
Şi te are de icoană !
Prefă, mă rog, necredinţa
Şi duhul acel ascuns,
Cari-mi străbate fiinţa
Şi păr-acum m-au pătruns,
Şi o fă milostivire,
De voieşti ca să trăiesc
În deplină mulţămire,
Şi murind să te slăvesc.

(f. 20v—21r) [40]

VII

Mîinile cele frumoase, grăsulii, cu frăgizime,
Gingaşile degeţeli, plăzmuite-n isteţime,
Aceste întăi au fost pricina înspre plecare,
Aceste sînt vieţii meli celi mai îndulcitoare.
Nălucire nu mi-au fost ce dintăi a lor videre,
Şi acum eli îmi sînt sprijinitor la căderе.
Ori şi ce împotrivire vei voi s-alcătuieşti,
Toate îţi sînt la putere, nu poţi să te îndoieşti.
La toate fireşti podoabe vei puté puni oprire,
Numai la mîni nu te iartă politica ce din fire.
Apoi dar lor să cuvine jărtva ce mai umilită,
Ce mai curată credinţă cu statornicii-unită.
Căci eli mă-nsufleţesc la toate a meli chinuri,
Eli mă pot mîngîia la necaz şi la suspinuri.

[40] Datată „1814, decv. 23, la 11 ceasuri din zi".

BDD-A1460 © 1976 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:53 UTC)

Inima o răcoresc prin adesă sărutare,
Eli au prilej mai bun în orișice adunare.

(f. 25r—25v) [41]

VIII

Zice lume cu greșală
Că-i tiran cine omoară
Și că moarte-i tiran mare,
Căci nu dă, ci ie suflare.
Vrăjmaș cunosc o putere
Ci m-aduce la durere
Și-n mii de chipuri unite
Arde trup, și duh, și minte.
Ce folos că nu omoară,
Dacă mă arde cu pară,
Și că nu-mi iesă suflare,
Cînd sufletul suflet n-are.
Moarte am drept o scăpare
Într-un ceas de năcaz mare,
Iar durere din iubire
Tot moarte-i, dar cu lungire.

(f. 25v—26r)

IX

Sărace om, cît trăiești
De patimi te-nvăluiești
Și-ți pare că nu faci haz
Să trăiești fără năcaz.
În lume vii cu un dar,
Că suspini și plîngi amar,
Și după ce arzi în foc
Pentru vicleanul noroc
Și viața tu-ți răpui
Alergînd pe urma lui,
Cînd zîci că l-ai dobîndit,
Iată moarte au sosit.
Toate-atunce să sfîrșesc,
Nici părinți, nici frați priesc,
Ce toți te lasă strein,
Pe mîna unui suspin.

(f. 26r)

X

Cînd eram în pătimiri ș-în pedeapsa de amori,
Hotărîsăm cu de-adinsul mai bini ceasul să mori,
Decît iarăși a iubi.

Avem și mari nădejdi, după chinul cît am tras,
Că voi trăi liniștit în viața ci mi-au rămas,
Fără a mă mai robi.

[41] Datată „1815, mai 31, la 8 ceasuri din zi".

BDD-A1460 © 1976 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:53 UTC)

Ticăloasă hotărîri, la o inimă simțită
Îndeșărte socoteli că de veci să fii păzită
Supt zădarnic jurămînt!

Ivindu-să abia raza a unui chip luminat,
Prin săgeți ilictrizate cu totul te-au difăimat
Și te-au aruncat în vînt.

Numai cu înfățișare, ca di-un fulger strălucire,
A chipului dulci rază ș-a sufletului simțire
M-au supus iar să robesc.

Cunoscînd însă că-n lume sînt născut spre a iubi
Și că chipului tău numai soarta me vre a robi,
Iată îți mărturisesc.

Umilești-te, stăpînă, milostiviri arată
La lacrămile ci varsă a me inimă curată,
Dintr-un suflet cu credință!

Ție, îngeri, să lasă de acum a me viață
Ș-în mîinile tale deapăn a zîlilor meli ață
Și toată a me ființă.

Inima me îți vestește a sa dureri cumplită
Și așteaptă de la tini hotărîre ta ce blîndă
Cum că te-ai milostivit.

Izbăvindu-o de chinuri, ai primit-o să-ți slujască
Și, răspunzînd din dureri, ție numai să jărtvască
Viața sa păr la sfîrșit.

(f. 72r—72v)

XI

Chinurile ci le-adună peptul meu cel întristat,
Ca un téatr-al durerii, de ahturi încungiurat,
La toți esti viderat,

Arătîndu-să pe sine pururе pătimitori,
În tot cursul vieții sali, de rana ce de amori,
Și cu totul arzători.

Tăinuind focul ci-l ardi într-însul, îl mistuiești
Și durerili-nfocate cu totul îl vestezăști,
Și nicicum nu glăsuiești.

Interes avînd al cinstii ca să n-o înnegurească,
Socotind că cu răbdări în sfîrșit să biruiască,
Au ajuns să să sfîrșască.

Nu i-au mai rămas puteri a să topi tăinuit,
A să înneca în lacrămi, c-un suspin necontenit,
Ș-în cumpănă au venit.

Ca să-ți arăti, stăpînă, focul său au hotărît
Și că cumplit pătimești din ceasul ci au zărit
Chipul tău cel strălucit,

BDD-A1460 © 1976 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:53 UTC)

*U*itînd orici datorie, la picioari-ți năzuiești,
Milostiviri arată, la lacrămi ci curg privești
Și din moarti-l izbăvești !

*Ț*ie-ți afierosăști zare sa ce de viață
Și la tini stăruiești, îngeraș plin de dulceață,
A zîlilor sali ață.

*I*conomie rămîne la un diznădăjduit
De viața sa pe cari cu lacrămi ț-au dăruit
Din ceasul ci l-ai rănit.

(f. 73r—73v)

XII

C-în necaz mari
Și spre perzari
*A*lerg, stăpînă,
Făr a ta milă.
*T*u mă vezi bini,
Făr a-ți mai spuni,
*I*nimii meli
Tu-i faci dureri,
*N*evrînd să-ți fie
Ea roabă ție,
*C*a să-ți slujască
Și să-ți jărtvască
*U*n pept ci ari,
Cu necruțari.
*Ț*ie s-închină,
Dulci lumină,
*I*i te arată
Blîndă în faptă.

(f. 73v) [42]

[42] Pe marginea acestei poezii Manolache Cîrjă scrie următoarele două versuri : „Îngerașul vieții meli, / Ascultă a me jungheri", datate „1826, avgst. 13, vineri sara, la un ceas din noapti, pe Slanic", fapt care ar putea fi eventual un indiciu că la acea dată el mai spera să obțină dragostea iubitei sale Catinca.

BDD-A1460 © 1976 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:54:53 UTC)